

Przez czas i przestrzeń – 60. Ogólnopolski Konkurs Recytatorski

„...konkursy recytatorskie stały się dla ich uczestników impulsem, aby mówić o Polsce i sprawach narodu, a także o metafizycznych nastrojach człowieka, o prawdach odwiecznych, o świecie minionym i nam współczesnym. Mówili językiem największych: od Kochanowskiego po Różewicza, także słowami Homera, Pascala, Heinego, Eliota, Camusa, a poprzez ich utwory wypowiadali siebie, swoje credo, niekiedy swój etos życiowy. Tylko ludzie teatru i pióra są w stanie zrozumieć ogrom trudności, jakie pokonywać musiała nastoletnia dziewczyna lub robotnik budowlany w pracy intelektualnej nad słowem, nad głosem i dykcją, nad gestem ręki, nad uśmiechem – aby udźwignąć teksty klasyków myśli i po nowemu je odczytać.”

Przywołane zdania napisał Jerzy Mikke. To on – wówczas pracownik Ministerstwa Kultury i Sztuki – był autorem idei Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego. Urzeczywistniono tę ideę w 1953 roku. Do pierwszego konkursu – poświęconego twórczości Adama Mickiewicza – przystąpiło dziesięć tysięcy wykonawców, a po prawie półrocznych zmaganiach, 26 listopada, na scenie warszawskiego Teatru Roma, ogłoszono nazwiska laureatów. A potem... Potem ruszyła istna lawina: po 30 latach Jerzy Mikke doliczył się 3 milionów uczestników. Byli w tej rzeszy miłośników słowa i literatury mieszkańcy wielkich miast i małych wiosek, studenci i robotnicy, żołnierze i nauczyciele, licealiści i emeryci. Co zyskiwali? Ich to słowa – awans duchowy, najpiękniejszą przygodę w życiu. Co dawali? „W recytowaniu poezji – mówiła Wisława Szymborska – widzę ogromne oparcie dla literatury polskiej, którego nie daje nawet teatr.”

Tak się zaczynało, a dzisiaj? Wszystko płynie – oznajmił mędrzec. Zmienia się i nasz Konkurs. Jest nas mniej, bo i słowu jest coraz trudniej bronić się przed naporem tzw. cywilizacji obrazkowej, powierzchowną atrakcyjnością pstrokatej popkultury. „Skurczył się” obszar literackich poszukiwań recytatorów; kiedyś wyprawiano się wszcz i w głąb piśmiennictwa, w ostatnich dziesięcioleciach większości wykonawców wystarcza rodzime piarstwo współczesne; na szczęście stale główne kryterium wyboru stanowi wartość utworu. Ongiś impreza była spotkaniem recytatorów reprezentujących różne pokolenia i szukających nowych doznań przez zanurzenie się nieznanym świecie sztuki, teraz przeważa młodzież pragnąca znaleźć potwierdzenie talentu, wejść na drogę wiodącą na sceny, ekrany. Zmieniła się estetyka żywego słowa. Uczestnicy pierwszych konkursów zapamiętali dominowanie deklamacji – pewnej wzniosłości a nawet patosu, dzisiaj bliższe jest mówienie sceniczne – zmierzanie ku naturalnej rozmowie „za pośrednictwem” utworu literackiego.

To, co niezniszczalne, trwa – przypomnijmy innego myśliciela. Niezniszczalna okazała się idea konkursu łączącego jasnereguly i głęboko ludzkie potrzeby:

otwartość wobec świata i sztuki, równoprawność w ocenie dokonań, pasja poznawania, kreatywność. Niezmienna pozostała istota sztuki recytatorskiej, którą najwzięlej ujął wspaniały artysta Zbigniew Zapasiewicz: sztuka, którą niosą dwa skrzydła – wartościowa literatura oraz piękne, wyraziste słowo. I jeszcze to, co naprawdę ważne i po prostu nieocenione – szlachetna, bezinteresowna praca animatorów kultury, pedagogów, pisarzy, aktorów i reżyserów, instruktorów ruchu ochotniczego, wspierających publicystów. Także ośrodków kultury, placówek oświaty, instytucji artystycznych. Już kilka pokoleń uczestniczy w niezwyklej sztafecie, przenoszącej przez czas i przestrzeń pochodnię sztuki słowa.

Zmiany i trwanie – ich współistnienie, sumowanie dowodzi, że Konkurs żyje. Sprawia, że przyciąga kolejne rzesze miłośników, przynosi rezultaty – społeczne, edukacyjne, artystyczne – budzące szacunek i uznanie. Piękne potwierdzenie tego uznania otrzymali laureaci minionego Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego. Gościem Salonu Poezji – Koncertu Laureatów był wielki aktor, Janusz Gajos. Ponad pół wieku temu zaczynał drogę udziałem i zwycięstwem w Konkursie, teraz zwrócił się do recytatorów. „Z ciekawością i wielką radością oglądałem to, co państwo zaprezentowaliście... Poszukiwaliście formy. Jestem pełen szacunku dla tych poszukiwań, ponieważ wiem po 50 latach pracy w tym zawodzie, z jakim trudem, jak rzadko się zdarza, że znajduje się odpowiednia formę dla treści, aby razem stała się całość. Za to, co tutaj zobaczyłem, chcę serdecznie podziękować. I życzyć wszystkiego najlepszego na przyszłość.”

Podchwycimy i rozgłosimy szeroko te słowa. Życzymy naszemu Konkursowi dobrej przyszłości.

Towarzystwo Kultury Teatralnej

Regulamin

I.

Ogólnopolski Konkurs Recytatorski jest imprezą otwartą dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i osób starszych.

1. Warunkiem udziału jest przygotowanie repertuaru nie prezentowanego w poprzednich OKR i odpowiadającego założeniom wybranego turnieju (dział II regulaminu). Repertuar zgłoszony i wykonany w przeglądzie stopnia najniższego, nie może być zmieniony.
2. Zgłoszenie odbywa się poprzez złożenie KARTY UCZESTNIKA w sekretariacie organizatora najniższego w województwie stopnia Konkursu – w terminie przez niego ustalonym.
3. Konkurs prowadzony jest w drodze wielostopniowych eliminacji:
 - a. przeglądy **środowiskowe, miejskie, powiatowe**;
 - drogę eliminacji – stopnie (środowiskowy, miejski, powiatowy) ustalają wojewódzcy organizatorzy konkursu.
 - wojewódzcy organizatorzy konkursu określają zasady kwalifikacji laureatów do przeglądu wyższego szczebla.
 - b. przeglądy **wojewódzkie** – odbywają się w **nieprzekraczalnym terminie do 10 maja 2015** roku, dla wszystkich turniejów OKR;
 - c. Przeglądy **finalowe wraz z warsztatami** odbywają się wg poniższego kalendarza:
 - **turniej teatrów jednego aktora** – 4 – 6 czerwca 2015 roku w Słupsku;
 - **turniej poezji śpiewanej 10 - 13** czerwca 2015 roku we Włocławku
 - **turnieje recytatorski i wywiedzione ze słowa 17 - 20** czerwca 2015 roku w Ostrołęce.
4. OKR jest imprezą o charakterze artystyczno-edukacyjnym: organizatorzy wszystkich przeglądów zapewnią uczestnikom udział w zajęciach seminaryjnych i warsztatowych oraz możliwość indywidualnej rozmowy z członkami Sądów Konkursowych.

II.

60. Ogólnopolski Konkurs Recytatorski przeprowadzony będzie w formie czterech turniejów.

A. TURNIEJ RECYTATORSKI

1. Uczestnicy turnieju występują w dwóch kategoriach:
 - młodzieży szkół ponadgimnazjalnych;
 - dorosłych.

2. Repertuar obejmuje 3 utwory w całości lub fragmentach – 2 utwory poetyckie i prozę.
3. Do prezentacji uczestnik wybiera 2 utwory: prozę oraz utwór poetycki.
Łączny czas wykonania nie może przekroczyć 10 minut.

B. TURNIEJ POEZJI ŚPIEWANEJ

1. Uczestnicy – tylko soliści – występują bez podziału na kategorie.
2. Repertuar obejmuje:
 - 3 utwory śpiewane
 - 1 utwór recytowany.
3. W odniesieniu do repertuaru śpiewanego obowiązują następujące zasady:
 - wykonywane mogą być wiersze, które zostały opublikowane w książkach lub prasie literackiej;
 - przynajmniej jeden utwór musi być oryginalny, tzn. mieć nowo skomponowaną muzykę;
 - uczestnicy mogą wykonać trzeci utwór z tekstem własnym.
4. Do prezentacji uczestnik zgłasza 2 utwory śpiewane, 1 recytowany i ewentualnie jako trzeci – śpiewany utwór z tekstem własnym. **(Do przeglądów wojewódzkich włącznie prezentacja utworu recytowanego jest obowiązkowa).**
Łączny czas ich wykonania nie może przekroczyć 10 minut.
5. Do akompaniamentu może być stosowany 1 instrument lub mały zespół muzyczny (**do 3 osób**) bądź wcześniej dokonane nagranie (półplayback).
6. Utwór znany i posiadający określony kształt wykonawczy podlega ocenie tylko wówczas, gdy uczestnik przedstawił nową, własną interpretację.

C. TURNIEJ TEATRÓW JEDNEGO AKTORA

1. Uczestnicy występują bez podziału na kategorie.
2. Pierwszy stopień eliminacyjny ustala wojewódzki organizator Konkursu.
3. Uczestnicy przygotowują spektakl w oparciu o dowolny materiał literacki.
Czas trwania nie może przekroczyć 30 minut.

D. WYWIEDZIONE ZE SŁOWA

Jest to turniej dla poszukujących nowych form wypowiedzi. Dla przykładu - występ, który nie jest recytacją, a nie stał się jeszcze teatrem; łączenie – w obrębie jednego utworu – mówienia ze śpiewem, śpiewu z ruchem. Takie propozycje muszą jednak wychodzić od słowa, być próbą jego interpretacji, sprawdzenia jego związków z innymi językami sztuki.

Obowiązują następujące zasady:

1. Uczestnicy występują bez podziału na kategorie.

2. Repertuar jest dowolny (np. wiersz lub jego fragment, monolog literacki, collage tekstów)
3. Dowolna forma prezentacji (np. teatr jednego wiersza, łączenie słowa mówionego ze śpiewem, z dźwiękiem, ruchem, rekwizytem).
Czas występu nie może przekroczyć 7 minut.

III.

1. Do oceny wykonawców powołane zostaną przez organizatorów przeglądów Sądy Konkursowe, właściwe dla stopnia przeglądu.
2. W skład Sądów wchodzi fachowcy z dziedziny recytacji, kultury mowy, literatury, reżyserii oraz muzyki.
3. W skład Sądów stopnia wojewódzkiego powinni wejść:
 - przedstawiciel organizatorów przeglądów niższego stopnia;
 - przedstawiciel krajowego komitetu organizacyjnego.
4. Nie mogą być jurorami:
 - a. wykonawcy uczestniczący w Konkursie;
 - b. instruktorzy – w przeglądzie, w którym biorą udział ich recytatorzy.
5. Sądy Konkursowe dokonują oceny wg następujących kryteriów:
 - dobór repertuaru (wartości artystyczne utworów oraz ich dobór do możliwości wykonawczych uczestnika);
 - interpretacja utworów;
 - kultura słowa;
 - ogólny wyraz artystyczny.

W turnieju wywiedzione ze słowa Sądy Konkursowe uwzględnią ponadto:

 - celowość użycia środków pozasłownych (np. kostiumu, dźwięku, elementów scenografii i innych) wspomagających interpretację;
 - kompozycję sceniczną występu.

W turnieju teatrów jednego aktora Sądy Konkursowe uwzględnią również:

 - opracowanie dramaturgiczne;
 - opracowanie reżyserskie;
 - wykonanie zadań aktorskich;
 - pozasłowne elementy spektaklu – scenografia, muzyka.

W turnieju poezji śpiewanej Sądy Konkursowe uwzględnią także:

 - zgodność muzyki z charakterem wiersza;
 - muzykalność i warunki głosowe wykonawcy;
 - wartości artystyczne muzyki.
6. Podstawą do sformułowania werdyktu jest wysłuchanie przez każdego członka Sądu Konkursowego – wszystkich uczestników przeglądu.

7. Ostateczny werdykt jest ustalany w drodze wspólnej dyskusji Sądu Konkursowego.
W przypadku równego podziału głosów, rozstrzyga głos przewodniczącego.
8. Decyzja Sądu jest ostateczna.
9. Sąd konkursowy ma obowiązek uzasadnienia werdyktu ogólnego.
10. Uczestnicy mają prawo zwracania się do Sądu Konkursowego o uzasadnienie oceny swojej prezentacji.

IV.

1. Kwalifikacja wykonawców do przeglądów stopnia wyższego jest zgodna z hierarchią miejsc ustaloną przez Sądy konkursowe.
2. Z przeglądów wojewódzkich Sądy konkursowe typują:
 - w turnieju recytatorskim – **do 3 wykonawców**;
 - w turnieju wywiedzione ze słowa – **1 wykonawcę**;
 - w turnieju teatrów jednego aktora – **1 wykonawcę oraz 1 dodatkowego** - przesyłając taśmę video z realizacją jego spektaklu – na adres Zarządu Głównego TKT;
 - w turnieju poezji śpiewanej – **1 wykonawcę oraz dodatkowo 3** – przesyłając rejestrację prezentacji na adres organizatora spotkania finałowego.
3. Do udziału w przeglądzie finałowym turnieju recytatorskiego zaproszeni będą laureaci Konkursu Recytatorskiego KRESY'2014 dla Polaków z zagranicy.
4. W finałach 60. OKR wezmą udział laureaci konkursów przeprowadzonych w Wojsku Polskim oraz w Polskim Związku Niewidomych, które mają status przeglądu wojewódzkiego.

V.

1. Uczestnicy przeglądów wszystkich stopni otrzymają dyplomy i upominki ufundowane przez sponsorów i organizatorów.
2. Najlepsi uczestnicy przeglądów finałowych mogą otrzymać:
 - a. w turnieju recytatorskim i turnieju wywiedzione ze słowa**
 - 2 nagrody główne - w obu kategoriach w turnieju recytatorskim;
 - nagrodę główną w turnieju wywiedzione ze słowa;
 - nagrodę publiczności;
 - nagrody i wyróżnienia za twórcze poszukiwania interpretacyjne;
 - b. w turnieju teatrów jednego aktora**
 - nagrodę główną;
 - nagrodę publiczności;
 - nagrody specjalne za reżyserię, aktorstwo, scenariusz.

Laureaci będą zaproszeni do udziału poza konkursem w Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Jednego Aktora oraz innych przeglądach teatrów jednoosobowych.

c. w turnieju poezji śpiewanej

- nagrodę główną;
- nagrodę publiczności;
- nagrody i wyróżnienia za interpretację i kompozycję.
- nagrodę specjalną im. Pawła Bartłomieja Greca.
- zaproszenie (dotyczy laureatów) do udziału w Spotkaniach Zamkowych "Śpiewajmy Poezję" w Olsztynie oraz innych przeglądach poezji śpiewanej.

3. W przeglądach finałowych wykonawców oceniają Sądy Konkursowe powołane na wniosek RADY ARTYSTYCZNEJ Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego.

ZASADY ORGANIZACYJNE

1. Ogólnopolski Konkurs Recytatorski prowadzi Towarzystwo Kultury Teatralnej wspólnie z organizatorami etapów wojewódzkich – załączamy wykaz.
2. Na szczeblu województw i niższych Konkurs prowadzą wojewódzcy organizatorzy.
3. Nadzór nad programowym i artystycznym kształtem Konkursu pełnić będzie RADA ARTYSTYCZNA OKR powołana przez Towarzystwo Kultury Teatralnej. W skład Rady wchodzi konsultanci Konkursu, instruktorzy oraz przedstawiciele TKT. Sekretariat RADY i organizatora mieści się w Zarządzie Głównym TK T, 02-309 Warszawa, ul. Słupecka 9 lok. 3; tel, fax 825-39-73; e-mail tkt@tkt.art.pl
4. Wojewódzcy organizatorzy po zakończeniu przeglądów wojewódzkich dokonają oceny realizacji założeń programowych, organizacyjnych oraz poziomu artystycznego a wnioski i propozycje prześlą Towarzystwu Kultury Teatralnej.
5. Zadaniem Towarzystwa Kultury Teatralnej i wojewódzkich organizatorów jest:
 - popularyzacja Konkursu;
 - zapewnienie pomocy metodycznej wykonawcom i instruktorom;
 - zapewnienie środków oraz właściwych warunków dla przeprowadzenia przeglądów oraz zajęć metodyczno-warsztatowych.
6. Zarząd Główny Towarzystwa Kultury Teatralnej pokrywa częściowe koszty przygotowania i przeprowadzenia przeglądów finałowych, zastrzegając możliwość wprowadzenia akredytacji dla wykonawców.

Informacje, pliki do ściągnięcia: www.tkt.art.pl